

VERDT Å VITE

se blåne bak blåne
se elg, rev eller rådyr
se på solnedgangen
se på stjernene eller nordlyset
se en regnbue
se på skogsfugl
sitte i skyggen
sitte stille
slå steinsprett på et tenn

LIERS GEOLOGI FORMET GJENNOM MILLIONER AV ÅR

Først under vann

Lier er blitt til gjennom en rekke forskjellige geologiske prosesser. For cirka 600 millioner år siden lå Lier på havbunnen. I løpet av millioner av år ble det avsatt sand, grus, leire og kalkslam på havbunnen. Her hardnet dette og ble til fast fjell som kalkstein og leirskifer. Vi regner med at dette laget var 1000 – 1500 meter tykt. Kalkstein og leirskifer er dominerende i Lierskogen/Tranby-området, Øverskogen og området Garsjø/Oddevall. En annen variant er sandstein, dannet i en tilsvarende prosess, men avsatt i fersk- eller brakkevann. Rød sandstein (Ringeriksandstein) finnes bare få steder i Lier, men du kan se den i enkelte veiskjæringer på veien til Sylling.

I bergarter som er dannet under vann kan en også være heldig å finne fossiler. Justadveggen ved Oddevall er kjent for å inneholde fossiler av kolonikoraller, skjell, blekkspruter og trilobitter.

Sterke krefter i sving

For 300-350 millioner år siden begynte ulike lag av fjellgrunnen å bevege seg i forhold til hverandre og dannet dalbunner og åskammer. Kraftene var så sterke at det også oppsto jordskjelv og dannet seg bratte forkastningsskrenter, som for eksempel vestveggen ved Damtjern og Storsteinsfjell ved Egge. Også vulkansk aktivitet bidro til at Lier – som del av Oslofeltet - har fått en sammensatt og spennende geologi med mange ulike steinarter og strukturer. Dette har bl.a. ført til mange bergverk og malmuttak i Lier.

Tidens tann har deretter tært på bergartene. Det hardeste fjellet har holdt seg best, mens det porøse har blitt mer påvirket av klimaendringer, vann og is.

Siste istiden satte spor etter seg

For ca 100 000 år siden ble landet vårt dekket av is. Ismassene ble dannet av snø som på grunn av klimaforhold ikke smeltet i løpet av somrene. Tyngden av innlandsisen presset landet ned, og mesteparten av Lier ble liggende under havnivå. Etter hvert som isen smeltet hevet landet seg igjen. Den marine grensen (den delen av landet som har ligget under havnivå) går ved ca 205 m.o.h. i Lier. Under denne grensen er det nåværende jordsmonnet avsatt i vann under den siste istiden. Dette er næringsrik leirjord, mens over denne grensen er det mer næringsfattig morenejord.

Isbreene var i stadig bevegelse. På veien tok den med seg småsteiner, grus, sand og stykker av berggrunnen. Når fronten av isbreen ble liggende i lang tid på samme sted, fikk den en rygg av morenemateriale foran seg. Først for 10 000 år siden begynte Oslofjorden å bli isfri, og for 9800 år siden lå isfronten ved Eggemorenen. Noen hundre år seinere var hele Lierdalen isfri. I tillegg til Eggemorenen finner vi i Lier også Syllingmorenen som demmer opp for Holsfjorden. I naturen kan vi også ofte finne store, frittliggende steinblokker. Slike flyttblokker er blitt fraktet på ryggen av isbreene langveisfra og er ofte av en helt annen bergart enn den lokale. Du finner også slike i Lier.

Økt kunnskap og innsikt i hvordan naturen rundt oss er blitt til, gir en ekstra dimensjon og glede ved å ferdes ute. Bruk også fantasien og øynene, så opplever du mer!

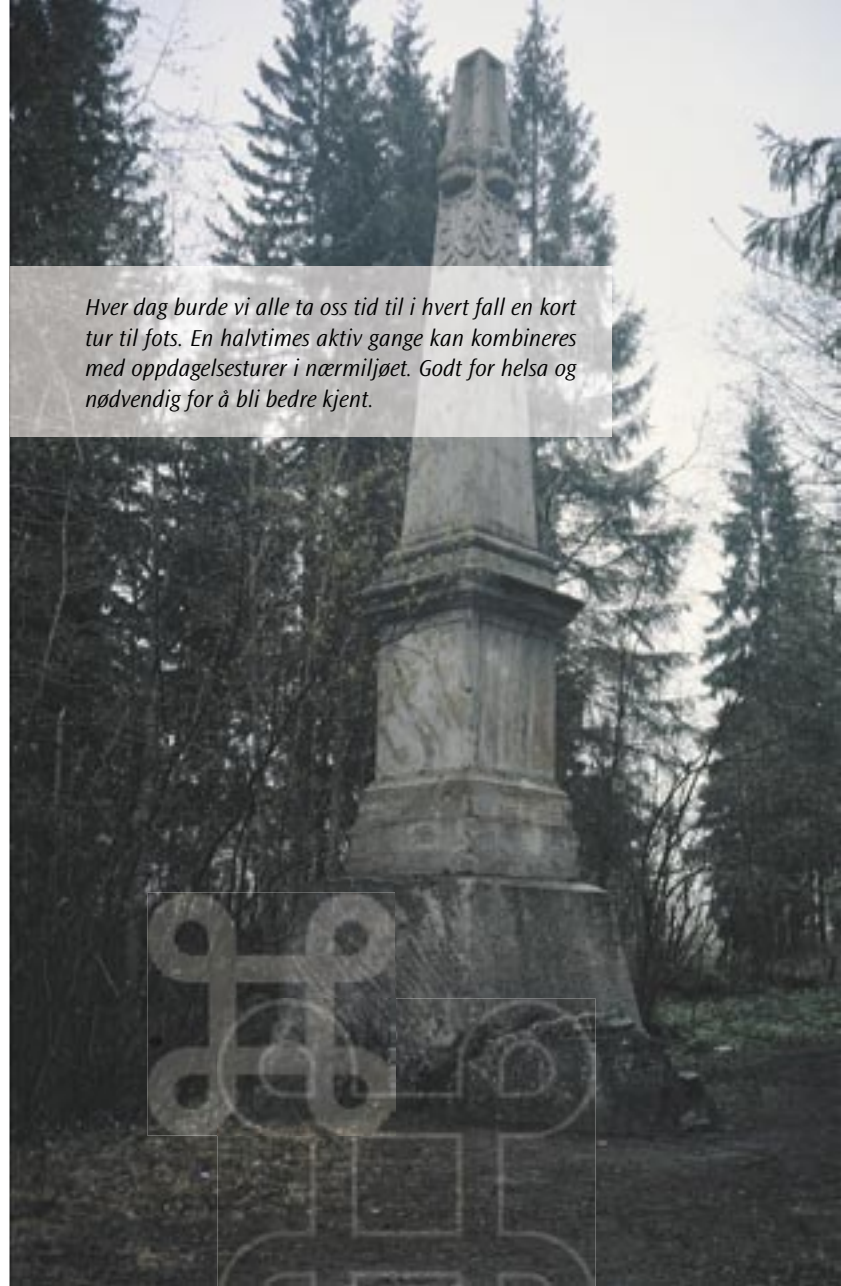
KULTURMINNER – SPOR I LANDSKAPET

Det har bodd folk i Lier siden isen trakk seg tilbake. På grunn av rike naturressurser, gunstig klima og sentral beliggenhet, har det også alltid vært attraktivt å bosette seg og etablere næring i bygda vår.

Blant de eldste kulturminnene som fortsatt finnes i Lierlandskapet er gravhaugene, hvorav de to storhaugene på Huseby er de største og mest tilgjengelige. Bygdeborgen på Fosskollen er også blant de riktig gamle kulturminnene våre. Disse sporene tar oss tilbake til år 600-800. Det er funnet pilspisser, smykker og andre spor også fra tiden før dette i Lier. Fra tiden rundt år 1000 kjenner vi til internasjonal handelsvirksomhet med utgangspunkt i Lier. På denne tiden ble også Hallvard Vebjørnsøn født på Huseby – han som senere har blitt skytshelgen for Oslo by.

På grunn av den spesielle geologien finnes også mange fortsatt synlige spor etter gruvedrift. Her har vært tatt ut både edle malmer som kobber, molybden, jern, sølv og bly - og marmor og kalkstein. Et spesielt minnesmerke knyttet til marmorbruddene på Gjellebekk er den åtte meter høye marmorobelisken som står midt i bruddet. Obelisken ble reist til minne om Kong Frederich V's besøk i 1749. Kongen fikk levert flere tusen tonn Gjellebekkmarmor til bygging av marmorkirken i København.

Lier har alltid ligget slik til at mye kommunikasjon har krysset dalen. Folk har alltid beveget seg. Før i tiden ofte til fots. Og gjerne ganske langt. Fra gammelt av kjenner vi til pilegrimsvandringene. Det viktigste pilegrimsmålet i middelalderen var Nidarosdomen. Pilegrimsvandringene sørfra gikk gjennom Lier, over de gamle gårdene på Stoppen og Nordre Lian, forbi Vivelstad og Øvre Hval og innom Frogner kirke. Fra Frogner kirke ned det vi i dag kaller Ringeriksveien og til Huseby, der mange stoppet

Hver dag burde vi alle ta oss tid til i hvert fall en kort tur til fots. En halvtimes aktiv gange kan kombineres med oppdagelsesturer i nærmiljøet. Godt for helsa og nødvendig for å bli bedre kjent.

for å drikke av St.Hallvards brønn og hente krefter også fra Liers egen helgen, St.Hallvard. Fra Huseby gikk ferden videre over Gilhus og mot Røyken.

Norges første offentlige kjørevei ble på 1600-tallet anlagt på kong Christian IV's forordning, for å sikre trygg transport av sølv fra gruvene på Kongsberg, først fra Kongsberg til Hokksund og noen år senere videreført via Lier til Christiania. Lenge var denne Kongeveien landets eneste kjørevei – først i siste del av 1700-tallet kom veibyggingen i gang for fullt i Norge. I Lier er den gamle Kongeveien fortsatt godt bevart flere steder – bl.a. den delen som kalles Paradisbakkene, som går bratt opp fra Gommerud ved Lierbyen og mot Tranby, men også over Høgda fra Tranby forbi obelisken mot Lierskogen er den gamle veien intakt.

PARADISBAKKENE

Utsikten fra toppen av Paradisbakkene er lovprist gjennom flere hundre år, både skriftlig og via tegninger og malerier. Jens Essendrop, som skrev “Physisk oeconomic Beskrivelse over Lier Præstegjeld i Aggershuus Stift i Norge” i 1761, omtaler utsikten slik: “...allerdeiligst, til Forlystelse for Skjønnere af Naturens Herligheder, viser den sig naar man Landeveien fra Christiania kommer til at naae Høiden af Paradis-Bakkerne” Etter en frodig beskrivelse av hva øyet da skuer, så avslutter han: “Man slutter heraf, at disse Herligheder haver været anseet for et jordisk Paradis, hvorefter de ovenmeldte Bakker i ældre tider skulde have faaet sit Navn.”.

Fortsatt er utsikten fra Paradisbakkene storslått – herfra sees hele den ytre delen av Lierdalen, Drammensfjorden fra utløpet av Drammenselva og deler av Drammen by.

ST. HALLVARD OG HUSEBY OMRÅDET

Det finnes gravhauger og gravrøyser fra førkristen tid på ca 90 steder i Lier. De to største og mest karakteristiske gravhaugene finnes på Huseby. På begge haugene står gravsteiner som skriver seg fra tidlig kristen tid. Steinen på Nordre Huseby er uten inskripsjon, mens den på Søndre Huseby fra ca 1350 har inskripsjon og bilde av en kvinne. Kvinnen er Ragnhild, som skal ha vært datter av Sira Jons, som kan ha vært prest ved gårdskapellet som lå ved Søndre Huseby. Originalsteinen etter Ragnhild ble sommeren 2001 flyttet innendørs til våpenhuset i Frogner kirke, slik at ikke steinens tegning og inskripsjon skulle forvitte ytterligere. En kopi av steinen står i dag på søndre gravhaug.

I tillegg til gravhaugene finner du på Huseby enda et synlig kulturminne: St. Hallvards brønn. Kulturminnene på Huseby er fredet i henhold til kulturminneloven.

Historien om Hallvard Vebjørnsøn av Husaby

Hallvard Vebjørnsøn av Husaby vokste opp som odelsgutt på Huseby for nesten 1000 år siden. Født i 1020 og drept i 1043 ble han aldri noen gammel mann, men han rakk å skrive seg inn i historien. Historien er beskrevet i flere gamle kilder, og kan kort oppsummeres slik:

Hallvard var eldste sønn av Vebjørn på Huseby og Thorny, som var kusine av St. Olav. Han skal være født ca 1020 på farsgården Huseby i Lier. En maidag i 1043, etter morgenmesse, gikk Hallvard ned til robåten for å ta turen over fjorden, for deretter å reise på sin første selvstendige handelsferd til England. Idet Hallvard skulle legge fra land kom en gravid ung kvinne løpende. Hun fryktet for sitt eget og barnets liv, og bønnfaldt om hjelp. To menn kom løpende etter henne. De anklaget kvinnen for tyveri, og ville ta henne for det. Kvinnen bedyret sin uskyld, og Hallvard ba mennene besinne seg. Til ingen nytte. De spente sin bue og skjøt Hallvard. Deretter slo de kvinnen i hjel. Kvinnen begravde de på stranden, mens Hallvard ble senket i Drammens fjorden med en stein festet til kroppen.

Hallvard fløt senere opp og ble begravd på Huseby. Straks skjedde ulike jærtegn ved graven, og folk begynte å valfarte hit. Kort tid etter ble han helliget, og hans levninger ble i 1120 lagt i et skrin og ført til den nybygde domkirken i Oslo, som fikk navnet St. Hallvardskirken. Hans antatte dødsdag 15. mai ble fast helligdag og messedag. St. Hallvard er en av Norges svært få helgener. Det er bygd flere kirker i hans navn, og Oslo har som kjent tatt ham som skytshelgen og plassert ham i byvåpenet.

Historien om Hallvard ble sommeren 2000 utgangspunkt for et nytt utendørspill satt opp på Gilhusodden i Lier. Temaet i stykket spinner rundt Hallvards valg – og evig aktuelle utfordringer knyttet til empati, rettferdighet og solidariske handlinger. Spillet er senere oppført flere ganger i regi av Brageteateret.

LIER BYGDETUN – LIERS TUSENÅRSSTED

Lier Bygdetun grenser til Paradisbakkene, og kunne ikke fått en bedre beliggenhet: Sentralt plassert i bygda, ved et av landets mest kjente veiminner og med overblikk over store deler av Lierbygda. Bygdetunet omfatter et 140 mål stort område med innmark, utmark og skog. Ferdig utbygd vil tunet bestå av et hovedtun, to gårdstun og en husmannsplass. Bygdetunet omfatter også en spennende frukthage med ca 80 gamle fruktsorter med tradisjon i Lier. Frukthagen har status som klonarkiv under Nordisk genbank. Et utendørsamfi med sceneplass gir muligheter for konserter og andre arrangementer.

Lier Bygdetun ble åpnet for publikum som kommunens tusenårssted sommeren 2000. Hver sommer er det nye temastillinger på bygdetunet. Men bygdetunet lever året rundt, som møtested for liungene og som kultursenter med ulike arrangementer.

Les mer om Lier Bygdetun på deres hjemmesider www.lierbygdetun.com eller på kommunens hjemmesider www.lier.kommune.no. Men først og fremst: Lier Bygdetun fortjener et besøk!

VERNEDE OMRÅDER I LIER

Linnestranda naturreservat

Viktig våtmarksområde ved Lierelvas utløp med rikt fugleliv og frodig vegetasjon. Ta med kikkert og besøk fugletårnet, anbefales særlig om våren/forsommeren eller ved høsttrekk. På våren og forsommeren kan du være en av de heldige som får høre nattergalen!

Gjellebekkmyrene naturreservat/Tranby landskapsvernområde

Ligger mellom Tranby og E 18 og dekker 900 daa. Reservatet ble vernet for å ta vare på myrer som på grunn av kalk i grunnen har særegen vegetasjon. Landskapsvernområdet ligger som en buffer rundt reservatet. I tillegg til myrene har området rik edeløvskog og granskog.

I edeløvskoger finner vi en rik vårflora. Det skyldes den næringsrike jorda og god lystilgang. Når de første barflekke kommer til syne titter de første plantene frem. Blåveis er ofte den første, men hassel, hvitveis, tyssbast, maigull, lerkespore og skjellrot er ikke seine med å følge etter. Utover i mai dukker det stadig opp nye arter som liljekonvall, kranskonvall, sanikel, firblad og trollbær. Etter hvert får imidlertid løvtrærne større blader, og mindre lys slipper ned til plantene på bakken. Da tar skygetålende, bredbladete urter over.

Det er først og fremst blant orkideene, gras og starr vi finner de sjeldne plantene ved Gjellebekk. Hele 16 av de i alt ca 34 norske artene av orkideer er funnet her. Lenge trodde man at den sjeldne flueblomsten var forsvunnet, men de siste årene er den heldigvis sett igjen. Marigras, nebbstarr, bunkestarr og taggstarr hører til de sjeldne gras- og starrartene ved Gjellebekk. Floraen i området krever mer lys enn i tett granskog, og det er nødvendig å utføre kontrollert skjøtsel for å gi plantene gode levevilkår.

Området er lett tilgjengelig og det går stier gjennom deler av området.

Reservatet er aller finest i blomstringstiden på våren og forsommeren, men husk at all vegetasjon i reservatet er fredet, plantene gjør seg best i naturen, ikke i vase eller hage!

Søndre Hørtekollen naturreservat og Hørtekollen naturminne

Ved Hørtekollen, ca 1,5 km nord-vest for Sylling er det vernet to områder. Naturreservatet på 105 daa er vernet for å ta vare på edellauvskog med sjeldne arter som trives i skredjord. På grunn av steinur er området krevende å ferdes i. Naturminnet finner du langs blåmerket sti fra boligfeltet Fagerliåsen til Hørtehollen. Naturminnet har spesiell geologi, og det er ikke tillatt å fjerne løse steiner eller hogge løs stein fra fjellet.

Tronstad naturreservat

Området er et godt eksempel på opprinnelig ravinelandskap i Lier og har fint utviklet edellauvskog. Terrenget og tett skog gjør området krevende å ferdes i.

Økt kunnskap og innsikt gir en ekstra dimensjon ved å ferdes ute. Bruk også øyne og sansene, så opplever du mer!

Asdøljuvet naturreservat

Vernet for å sikre landskapet (canyon/juv), interessant geologi og spesielle vegetasjonstyper med flere sjeldne arter. Adkomst til område fra parkeringsplass ved rv 285 eller Asdøltjern. Stien i juvet gir en flott og spennende tur, men anbefales ikke i perioder med stor vannføring.

Høgåsen naturreservat

Ligger øst for Sylling sentrum og er opprettet for å ta vare på en livskraftig bestand av barlind. Området er relativt lett tilgjengelig og tidlig på våren er blomstringen rik.

Tverrbergkastet naturreservat

Området ligger mellom rv 285 og Holsfjorden på vei fra Sylling til Skaret. Barskogsområdet er artsrikt og er lite påvirket av hogst eller annen menneskelig aktivitet. Området er bratt og vanskelig tilgjengelig.

Finnemarka naturreservat

Reservatet er stort (19.600 daa). Det meste av området ligger i Modum. Terrenget er godt egnet for friluftsliv, sommer som vinter. Fra Lier er det beste utgangspunktet Øverskogen, alternativt kan turen starte i Modum. Hensikten med vernet er å bevare ett større barskogsområde med tilnærmet "urskog" som er typisk for regionen.

Slangegrana i Øverskogen

Inn mot Flagret står det et merkelig tre. Slangegrana er et slankt grantre hvor alle grenene henger inntil stammen. Vekstformen er arvelig, og i området rundt kan du finne flere trær som har mer eller mindre slangegranvekst. Treet er ca 150 år og ble verna som naturminne i 1962. Vern av særprega enkelt tre var fram til da vanlig. I dag er man mer opptatt av områder som enten er spesielle eller er representative for vår natur. Slangegrana ligger ikke langt fra skiløypa fra Øverskogen til Fallet, og er avmerka på turkart for Finnemarka

FERDSELSREGLER I VERNEDE OMRÅDER

I naturreservater gjelder strenge regler for hva som er tillatt, men de er ikke til hinder for turgåing i området. Sanking av bær og matsopp er tillatt. All annen vegetasjon er fredet mot enhver skade og ødeleggelse. Det gjelder vanlige regler for fiske (krav om fiskekort), mens det for jakt er ulike bestemmelser for områdene.

Landskapsvernområder er en mindre restriktiv verneform og her er vanlig jordbruk- og skogbruksaktivitet tillatt.

ALLEMANNSRETTE – EN UNIK FERDELSETT I NORGE

Allemannsretten innebærer at alle kan ferdes fritt i naturen i Norge. Men dette forplikter oss samtidig til å ta hensyn til naturen, privat eiendom og andre turgåere. Allemannsretten gjelder selvfølgelig ikke på dyrket eller bebodd jord, selv om disse ikke skulle være inngjerdet. Her må du eventuelt følge merkede stier eller gårdsveier.

Alle kan:

- Ferdes fritt til fots eller på ski
- Raste og overnatte i naturen
- Ri eller sykle på stier og veier i utmark og overalt på fjellet
- Bade, padle, ro og bruke seilbåt, og ferdes fritt med båt, fortøye og gå på land langs kysten
- Plukke blomster (som ikke er fredet), bær og sopp
- Fiske fritt etter saltvannsfisk
- Ferdes over dyrket mark om vinteren, når marka er snødekt eller frossen

... men ta hensyn til naturen og hverandre

en sitte stille slå steinsprett på et tjern snuse inn frisk luft og angen av villblom-
er sole deg markjordbær eller blåbær spise niste steke pinnebrød steke
ølser studere maur og småkryp stupe uti det svømme sykle ta rennafart utfor en bakke

KOSELIG MED BÅL, MEN IKKE ALLTID!

Det er fint å kunne slå opp et lite bål når du er på tur. Et bål for å koke kaffe eller steke pølser, eller bare for kosens skyld. Men husk da at du bare kan tenne bål i skogen i vinterhalvåret fra 15. september til 15. april – i sommerhalvåret er bålrenning forbudt. Og vær nøye med å slukke bålet godt etter deg, og rydde opp rundt bålplassen før du forlater stedet. Glør i tørr skogbunn kan føre til stor skade. Men tar du hensyn til dette så er ingenting hyggeligere og mer samlende enn et bål i skogen.

HUND OG HEST ER HYGGELIGE TURVENNER, MEN HUSK Å TA HENSYN

Ridning er tillatt på vei og sti i utmark hele året. Også på nedlagt jernbanelinje og på deler av den gamle Lierbanen er ridning tillatt. Det er plass til alle i Lier. Det er likevel viktig at du som rir viser hensyn til andre brukere av turterrenget du rir i. Hesten er stor og kan virke skremmende på mange. Den gode turopplevelsen vi alle ønsker oss må vi bidra til å sikre hverandre sammen.

Husk også at kjøring med hest og vogn er ikke tillatt på stier eller i utmark. Det skal selvsagt heller ikke rides i preparerte skiløyper eller på badeplasser og ved drikkevannskilder. På innmark er ferdsel med hest forbudt hele året, dersom man ikke har spesiell avtale med grunneier. Hvis du rir i bebodde strøk og må følge veier så hold godt til siden. Gangveier er forbeholdt fotgjengere og syklist.

Hunden er en god turvenn! Og en glad og trygg hund er også et hyggelig møte for de fleste ute på tur. Men husk at mange mennesker er redde for hund. Mange hunder er også jegere eller voktere av natur og kan skremme og skade både mennesker, dyr og fugler. Derfor må du ha kontroll over hunden din, enten den er i bånd eller går løs. Dette gjelder både sommer og vinter.

Husk: Det er båndtvang for hund i Lier fra og med 1. april til og med 14. september. Vis hensyn til vilt, husdyr og andre turgåere. Og fjern etter-

latenskaper fra hunden din fra gangveier, turveier og i boområdene. Ikke sett igjen svarte plastposer, men ta dem med til nærmeste søppelkasse.

RESTRIKSJONER PÅ MOTORISERT FERDSEL I MARKA

Motorferdsel i utmark både på barmark og snødekt mark er forbudt. Kommunen kan etter begrunnet søknad gi dispensasjoner innen visse rammer, men holder en streng profil på dette. Jord- og skogbruksnæringen, politi, offentlig postvesen og teletjenester mm har tillatelse til yrkesrelatert kjøring uten søknad. Røde Kors har også generell tillatelse for rednings-tjenestekjøring. Overtredelse av forbudet kan meldes til lensmannen og er straffbart.

KART OG FORDYPNINGSLITTERATUR

Denne friluftshåndboka gir deg tips og ideer til hvor du kan få fine aktivitetsmuligheter og gode utendørsopplevelser. Som regel vil du trenge et godt turkart for å se alle de stiene og løypene som finnes. Turen blir tryggere og du blir bedre kjent.

Tur- og fritidskart:

Finnemarka, (1:50.000) utgitt i 1993
Drammen Nordmark, (1:20.000) utgitt i 1999
Kjekstadmarka (1:20.000) utgitt i 2004
Skikart Finnemarka, (1:60.000) utgitt i 2004
Sykkelkart for Drammensregionen, utgitt 2003

Tur- og fritidskart fås kjøpt på Servicetorget i Lier rådhus, i redaksjonslokalene til Lierposten og hos Norli bokhandel i Drammen og Liertoppen.

Orienteringskart:

Solbergåsen, Sørsetra (Merenmarka), Lelangen, Eiksetra (med Storsteinsfjell), Stoppenåsen, Gullaug, Reistadåsen, Kraft (med Tranby), Bømarka og Vestergyllen-Semsvann (stor del av Vestmarka). O-kartene er fra 1 til 20 år gamle. De er enten i målestokk 1:15.000 eller 1:10.000.

O-kart fås kjøpt på Servicetorget i rådhuset, hos Lierposten og via Lier-bygda O-lag.

Bøker og brosjyrer

Mange synes også det er morsomt å lese mer om områdene eller om temaer som har med friluftslivet å gjøre. Det finnes mange fine bøker både i bokhandlene og på biblioteket om både lokal natur og historie og om fagtemaer ellers. Det finnes også mye interessant i DOTs og Lier Historielags årbøker.

Mye informasjon også på nett

Du finner mer informasjon om steder i Lier, om lokalhistorie og om friluftsliv på kommunens hjemmesider www.lier.kommune.no. Her finner du også oversikt over frivillige organisasjoner innenfor friluftsliv, naturvern og lokalhistorie.

Lier kommune

UTGITT AV LIER KOMMUNE – KULTUR OG FRITID 2005

REDAKSJON: Solveig Lauvålien, Øyvind Leirset, Jan Moen, Ingeborg Rivelsrud, Håvard Rype og Pål Skogmo med velvillige bidrag fra flere både innenfor kommuneorganisasjonen og utenifra.

DESIGN: www.subrosa.no

Bilder fra Lier kommunes arkiv og utlånt bl.a. fra Lierposten og Lier Historielags samling.
FOTOGRAFER: Arne Ask, Lisbet Baklid, Øystein Berg, Rune Bjelkarøy, Tom Atle Bordevik, Ingrid Brun, Johan Brun, Tom Helgesen, Erik Jacobsen, Cecilie Johansen, Gunn Kjæraas, Ellen Ovenstad, Kollbjørn Renaas, Ingeborg Rivelsrud, Birgit Rusten og Sigrid Aalandslid.

TRYKK: Trykk-service AS

Tap for all del ikke lysten til å gå!
Jeg går meg til det daglige velbefinnende hver dag,
og går fra enhver sykdom.
Jeg går meg til mine beste tanker og jeg kjenner ikke en tanke så tung
at man ikke kan gå fra den.
Når man slik fortsetter å gå, så går det nok.

Søren Kierkegaard